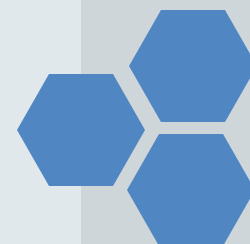

LOGO

Зах зээлийн эдийн засгийн тухай ойлголт түүний бүтэц төрөл

- ❖ **Эдийн засаг гэдэг нь өрхийн аж ахуй эрхлэлт гэсэн грек үгнээс гаралтай, 2 мянган жилийн өмнөөс үүссэлтэй бөгөөд грекын философи ч Ксенофон тухайн нэр томъёололыг анх бий болгожээ.**
- ❖ **Хүний хэрэгцээ хязгааргүй байдаг боловч энэ хэрэгцээг хангах нөөц баялаг бүрэн дүүрэн биш, хомс хязгаарлагдмал, шаардагатай газарт хүрэлцээтэй хэмжээгээр байдаггүй. Иймээс түүнийг хангахын тулд аж ахуй эрхлэх хэрэгтэй болдог. Аж ахуй эрхлэж үйлдвэрлэл явуулан тэр баялгийг бүтээн бий болгож. Хамгийн чухал нэн тэргүүний хэрэгцээгээ хангаж буй хүний үйл ажиллагааны энэ талыг эдийн засгийн амьдрал гэж нэрлэдэг.**

Эдийн засаг

Эдийн засаг

Макро эдийн засаг

Эдийг засгийн аль нэг эдэ эсийг бус бүхэлд нь судладаг шинжлэх ухаан юм. Тухайлбал: Эдийн засгийн өсөлт, үндэсний нийт бүтээгдэхүүн, инфляци, ажилгүйдэл, төрийн төсөв, зарлагын хэмжээ, гадаад хялдалдааны баланс зэргийг судалдаг.

Микро эдийн засаг

Эдийн засгийг бүхэлд нь бус ганц нэг хэсэг анхаарлаа хандуулдаг эдийн засгийн судалгааны хэсэг юм. Тухайлбал: Хэрэгцээ нөөц, эрэлт, нийлүүлэлт, үнэ бүрдэлт, үйлвэрлэлийн үр ашгийн үзүүлэлтүүлэлт, өрсөлдөөн зэргийг судалдаг.

Зах зээлийн эдийн засгийн тухай ойлголт

- ❖ Улс орны хэмжээнд нийт баялаг түүний өсөлт болон ажиллах хүчний хувиарлалт ашиглалтын асуудал зэрэг эдийн засгийн нэгдэл организмын талаархи судалгаа шинжилгээний тухай мэдээлэлийн системийг макро эдийн засгийн ухаан гэдэг. Үүнийг мөн үндэсний эдийн засаг нэрлэдэг. Эдийн засгийн аль нэг эд эсийг бус бүхэлд нь авч судалдаг. Тухайлбал эдийн засгийн өсөлт, үндэсний нийт бүтээгдэхүүн, инфляци, ажилгүйдэл, төрийн төсөв, зардалгын хэмжээ, гадаад худалдааны баланс зэрэг нь макро эдийн засгийн судлах зүйл юм. Макро түвшиний зангилаа асуудлаар гол шийдвэрийг засгийн газар гаргаж байдаг
- ❖ Үндэсний аж ахуй нэгж хэсгүүдийн хүрээнд ажиллах хүч ба бүтээгдэхүн, орлого зэрэг нөөц ба түүний хувиарлалт зарцуулалт ашиглалтын асуудлаг нарийвчлан судалж дүгнэсэн мэдлэгийн цогцыг микро эдийн засгийн ухаан гэнэ. Энэ нь эдийн засгийг бүхэлд нь бус ганц нэг хэсэгт анхаарлаа хандуулдаг эдийн засгийн судалгааны хэсэг юм. Тухайлбал хэрэгцээ, нөөц, эрэлт, нийлүүлэлт, үнэ бүрдэлт, үйлвэрлэлийн үр ашгийн үзүүлэлтүүд, өрсөлдөөн зэрэг нь микро эдийн судлах зүйлс юм. Энэ талаархи шийдвэрийг аж ахуйн удирдагчид тасралтгүй гаргаж хэрэгжүүлж байдаг.

Зах зээлийн эдийн засгийн тухай ойлголт

Эдийн засгийн засгийн судалгааны арга- Эдийн засгийн амьдралын хуулиудыг танин мэдэж, хязгаарлагдмал нөөцийн талаар олон янзын хувилбар гаргаж, түүнээс сонголт хийж зөв шийдвэр гаргахад туслана.

Эдийн засгийн үндсэн асуудал:

Аль ч орны эдийг засгийн өмнө тавьж байдаг гол зорилго ижилхэн бөгөөд хязгаарлагдмал нөөцийг хамгийн үр ашигтай ашиглаж хэрэгцээг илүү өндөр төвшинд хангах аргыг зөв сонгох явдал юм. Үүний тулд нийгэм бүр дараах асуултанд хариу өгөх ёстой болдог.

Эдийн засгийн судалгааны аргуудад:

- 1 Ажиглалт
- 2 График загварчлал
- 3 Хийсвэрлэл
- 4 Шинжилгээ

Эдийн засгийн үндсэн 3-н асуудал

Юу үйлдвэрлэх вэ гэдэг нь цаана эдийн засаг дахь нөөц ямар байгаа ямар бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл нөөц хүрэлцээтэй, амар нөөцийг галнаас авах вэ, нөөцөө нутаг дэвсгэр, үйлдвэрлэлийн салбаруудад хэрхэн дахин хувиарлах вэ гэсэн өргөн хүрээтэй ойлголт байдаг.

Яаж үйлдвэрлэх вэ гэдэг нь шинжлэх ухаан техникийн дэвшил түүнийг үйлдвэрлэлд хэр зэрэг агшиглаж байгаатай холбоотой бөгөөд үйлдвэрлэлийн технологийн шинчлэлт өөрчөлтийг өөртөө тусгаж байдаг. Мөн ямар хүчин зүйлийг яаж ашиглавал хэмнэлттэй вэ гэдгийг тусгадаг.

Хэнд зориулж үйлдвэрлэх вэ гэдэг асуудал нийгмийн хэмжээнд орлогын хувиарлалт дахин хувиарлалт чмар байгаа болон үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг хэд хияээн хүн худалдан авах чадвартай гэдэгтэй холбоотой.
www.themegallery.com

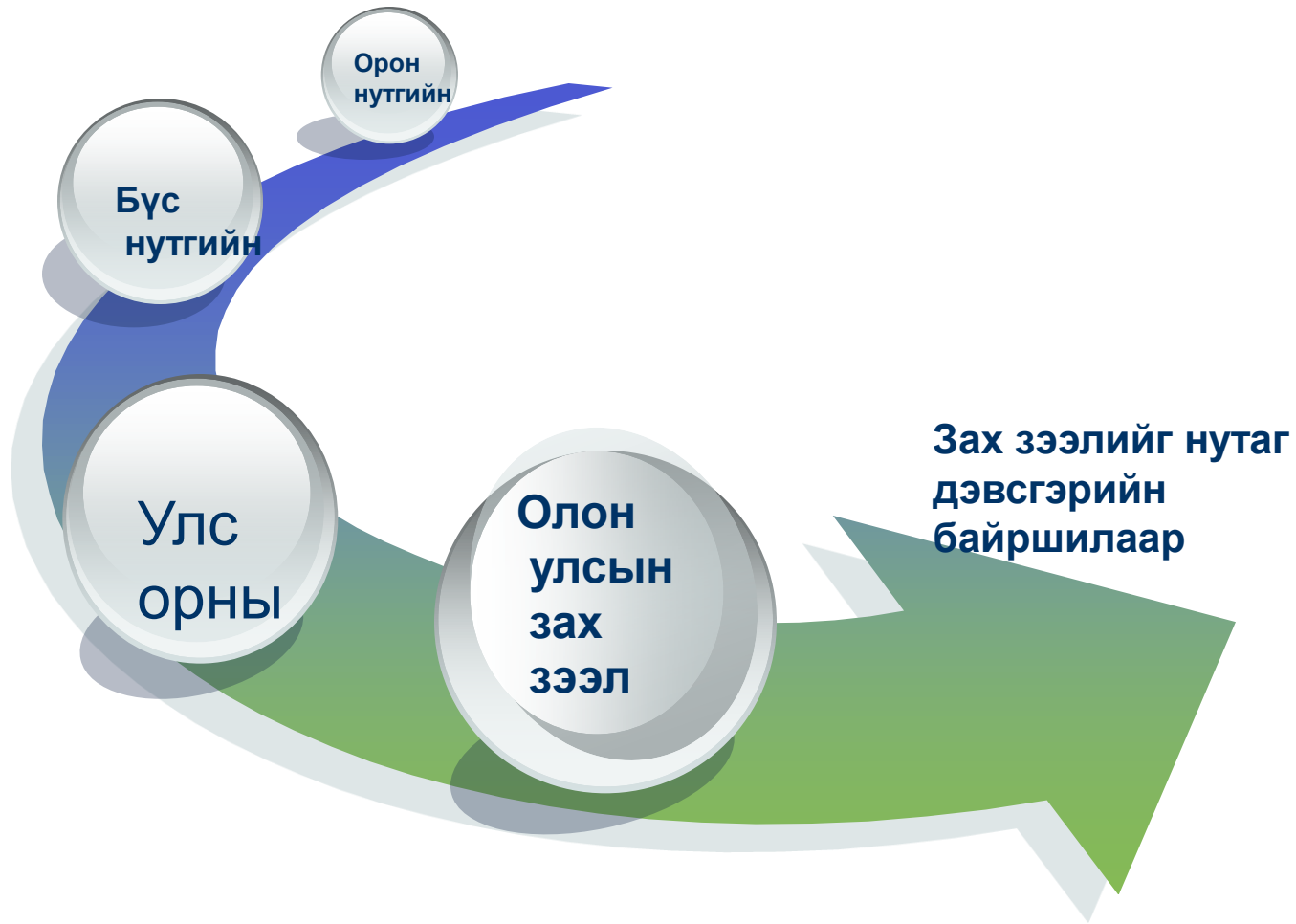

Зах зээлийг зохион байгуулалтаар

Зах зээлийг нутаг дэвсгэрийн байршилаар

Зах зээлийг эдийг засгийн хүрээнд эзлэх байр сууриар

Төгс ба төгс бус өрсөлдөөнт зах зээл

❖ Чөлөөт өрсөлдөөнт зах зээл

Уг зах зээлийн үед зах зээлийн үнэнд пүүсүүд нөлөө үзүүлж чаддаггүй, зах зээлд чөлөөтэй орж, гарч чаддаг мэдээлэл төгс байдлаараа онцлог юм. Бодит амьдрал дээр чөлөөт өрсөлдөөн тэр бүр байдаггүй ч зах зээл хэрхэн ажилладаг төлөөр зах зээлд хэрхэн ажилдаг талаар судладаг.

Төгс бус өрсөлдөөнт зах зээл

Үйлдвэрлэгчид бүтээгдэхүүн борлуулалтын нөхцөлд нөлөөлж болох ба энэ нь өрсөлдөөнт тэмцэлд хүргэнэ. Бүтээгдэхүүн зах зээлд орох нь хязгаарлагдмал. Зах зээлийн орчин үеийн загварт нэлээд тархсан байдалтай байна.

Төгс ба төгс бус өрсөлдөөний ялгаа

Зах зээлийн төлөв байдлын үндсэн шинжүүд	Чөлөөт өрсөлдөөний зах зээл	Төгс бус өрсөлдөөний зах зээл		
		Цэвэр монополь	Олигополь	Монопольт өрсөлдөөн
Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч пүүсийн тоо	Маш олон	Ганцхан том	Хэд хэдэн том	Хангалттай олон
Бараа, үйлчилгээний ижил болон ялгаатай байдал	Нэгэн төрлийн бүтээгдэхүүн	Ойролцоо орлуулах бүтээгдэхүүн байхгүй	Нэгэн төрлийн бүтээгдэхүүн олон	Ялгавартай бараа бүтээгдэхүүнтэй
Үнийг хянах	Үнийг зах зээл тодорхойлно	Үнийг зах зээл тодорхойлно	Үнийн манлайлах нөлөө байдаг	Үнийн нөлөөлөл хязгаарлагдмал
Салбарт шинээр ороход учрах бэрхшээл	Харьцангуй хөнгөн	Маш хүнд	Хүнд	Орж гарах боломжтой
Үнийн бус өрсөлдөөн	Төгс мэдээлэлтэй	Үнийн бус өрсөлдөөн байхгүй	Хүнд Үнийн бус өрсөлдөөн хүчтэй	Үнийн бус өрсөлдөөн хүчтэй

Зах зээлийн үндсэн шинж:

Add Your Text

Зах зээлийн үндсэн шинж

Өртгийн хууль бүрэн утгаараа үйлчилж эрэлт, нийлүүлэлтийн үндсэн дээр тулгуурлаж хэрэглэгчдийн хэрэгцээгээр зохицуулагддаг эдийн засаг юм.

Эдийн засгийн макро бодлогыг хэрэгжүүлэхэд төрийн зохицуулалт зайлшгүй:

Үйлвэрлэгч хэрэглэгчид нь тодорхой өмчид тулгуурлан бие дааж үйл ажиллагаа явуулдаг .Зах зээлээ судалсны үндсэн дээр юуг борлуулж болохоо үйлдвэрлэдэг

Өөрийн харилцах түншээ чөлөөтэй сонгож өөрийгөө удирдаж, санхүүжүүлж, үйлдвэрлэл үйлчилгээний байгууллагууд чөлөөтэй нэгдэх эрх эдэлдэг.

Чөлөөт өрсөлдөөнд тулгуурлан өрсөлдөөний нөхцөлд

Зах зээлийн харилцааны үндсэн тулгуур асуудал

1

Эрэлт- Demand

Тодорхой хугацаанд бусад хүчин зүйл хэвээр байхад зах зээлийн янз бүрийн үнээр хэрэглэгч, худалдан авч чадах эсвэл хүсэж буй бүтээгдэхүүний тоо хэмжээг эрэлт гэнэ. Өөрөөр хэлбэл төлбөрийн чадвартай хэрэгцээг эрэлт гэж ойлгож болно.

2

Нийлүүлэлт- Supply

Тодорхой хугацааны турш тухайн зах зээлд үйлдвэрлэгчдийн борлуулахыг санал болгосон бөгөөд хангаж чадах барааны тоо хэмжээг хэлнэ.

3

Үнэ-Price

Тухайн бараа үйлчилгээг худалдан авах, өгөхөд илэрдэг эрэлт, нийлүүлэлтийн тэнцвэрийг тодорхойлогч мөнгөн үнэлэмжийг хэлнэ.

Эрэлтийн хэмжээ тодорхой нөхцөл байдлаас шалтгаалан өөрчлөндөж болно . жишээ нь хүүхэд ундаанд дуртай . энэ бол хэрэгцээ , өвөл хэрэгцээ нь бага , зун нэмэгдэж , ихээхэн халуунд бүр өсдөг . энэ бол эрэлтийн хэмжээ юм. Бусад хүчин зүйл тогтмол байхад эрэлтийн хэмжээ нь үнэ буурахад өсөж , үнэ нэмэгдэх үед буурах зүй тогтлыг **эрэлтийн хууль** гэнэ. Тоо хэмжээ, үнэ хоёрын урвуу хэмжигдэхүүнийг **эрэлтийн муруй** гэнэ

Аливаа бүтээгдэхүүний эрэлт дараах үндсэн хүчин зүйлүүдээс шалтгаална.

- ❖ Үнэ : зах зээлийн эдийн засагт үнэ хамгийн гол зохицуулагч дохиоллын үүрэг гүйцэтгэдэг .
- ❖ Хэрэглэгчийн таашаал : хувь хүмүүсийн хэрэглэж заншсан байдал , хүсэл сонирхолтой нь холбоотой .
- ❖ Орлого : хувь хүний орлого өсөхийн хирээр чанар муутай барааны эрэлт буурдаг . орлого нэмэгдэхэд эрэлт нь нэмэгддэг барааг хэвийн , орлого нэмэгдэхэд эрэлт нь буурдаг барааг дорд бараа гэнэ .
- ❖ Бусад бараа бүтээгдэхүүний үнэ : харилцан орлуулдаг болон хавсрах дагалдах бараанд илэрнэ.
- ❖ Ирээдүйн талаарх хэрэглэгчдийн таамаглал : зах зээлийн нийт эрэлт нь хэрэглэгчдийн хувийн эрэлтийн нийлбэрээр тодорхойлогдоно .

Бусад хүчин зүйл хэвээр байхад нийлүүлэлтийн хэмжээ нь үнэ өсөх тусам нэмэгдэж , үнэ буурах тусам багасах зүй тогтлыг **нийлүүлэлтийн хууль** гэнэ .

Cycle Diagram

Орцыг гарц болгон хувиргах процессыг технологи гэж нэрлэдэг . технологи сайжирвал бүтээгдэхүүний нийлүүлэлт нэмэгдэнэ .

Технологийн дэвшил

Үнэ

Нийлүүлэлтэд нөлөөлдөг хүчин зүйлс:

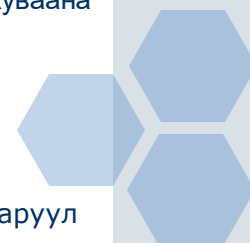
Орцын үнэ

бусад орцын үнэ

орцын үнэ өсвөл бүтээгдэхүүний нийлүүлэлт хорогдоно

Үйлдвэрлэгчид нийт зах зээлийн өчүүхэн бага хувь эзэлдэг тул зах зээлийн үнэд нөлөөлж чадахгүй , үйлдвэрлэсэн бараа бүтээгдэхүүнээ зах зээл дээр борлуулж чадна гэж үздэг .

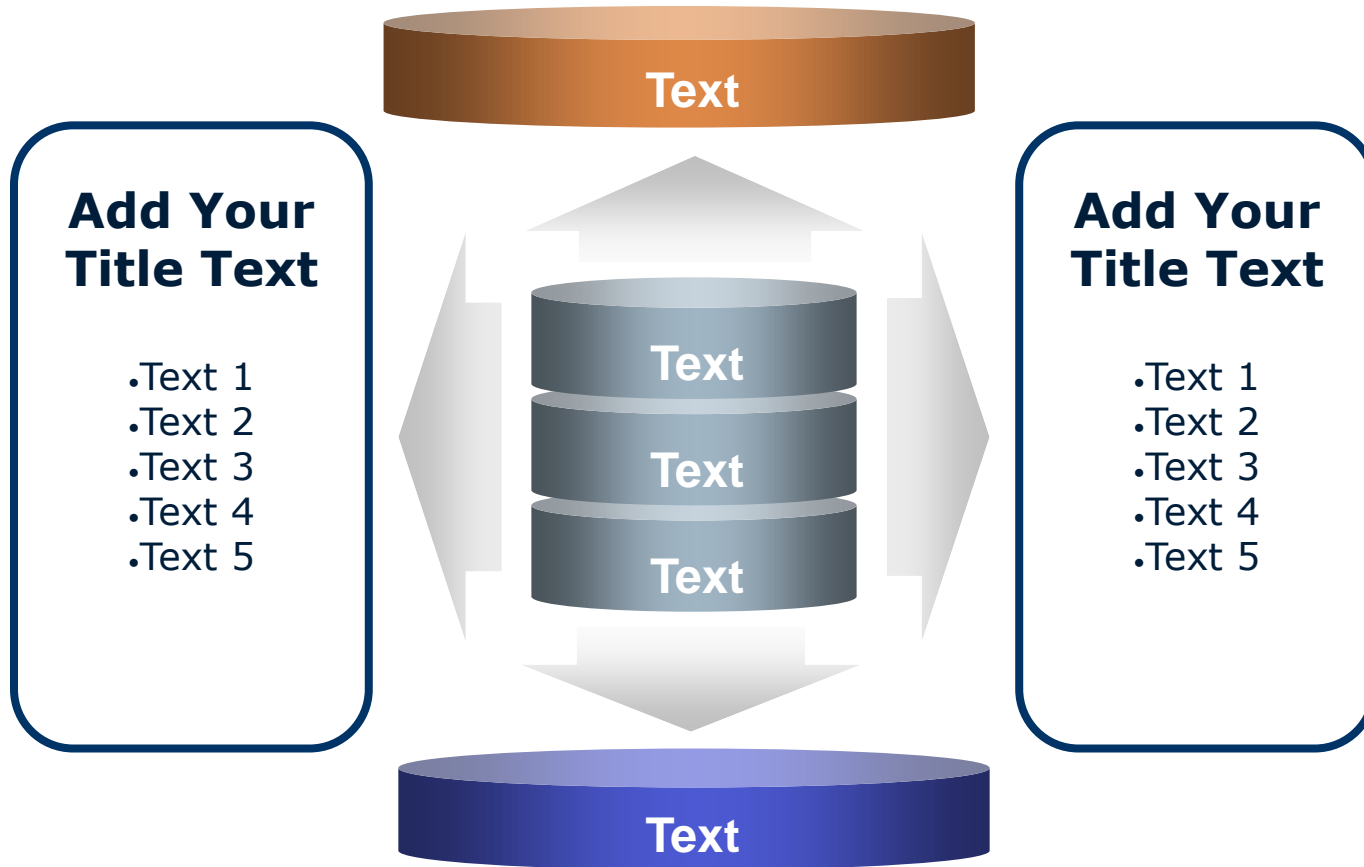
Зах зээлийн нөхцөлд бүтээгдэхүүний нийлүүлэлтэнд нөлөөлөх хүчин зүйлсийг үнийн ба үнийн бус хүчин зүйлс гэсэн 2 бүлэгт хуваана

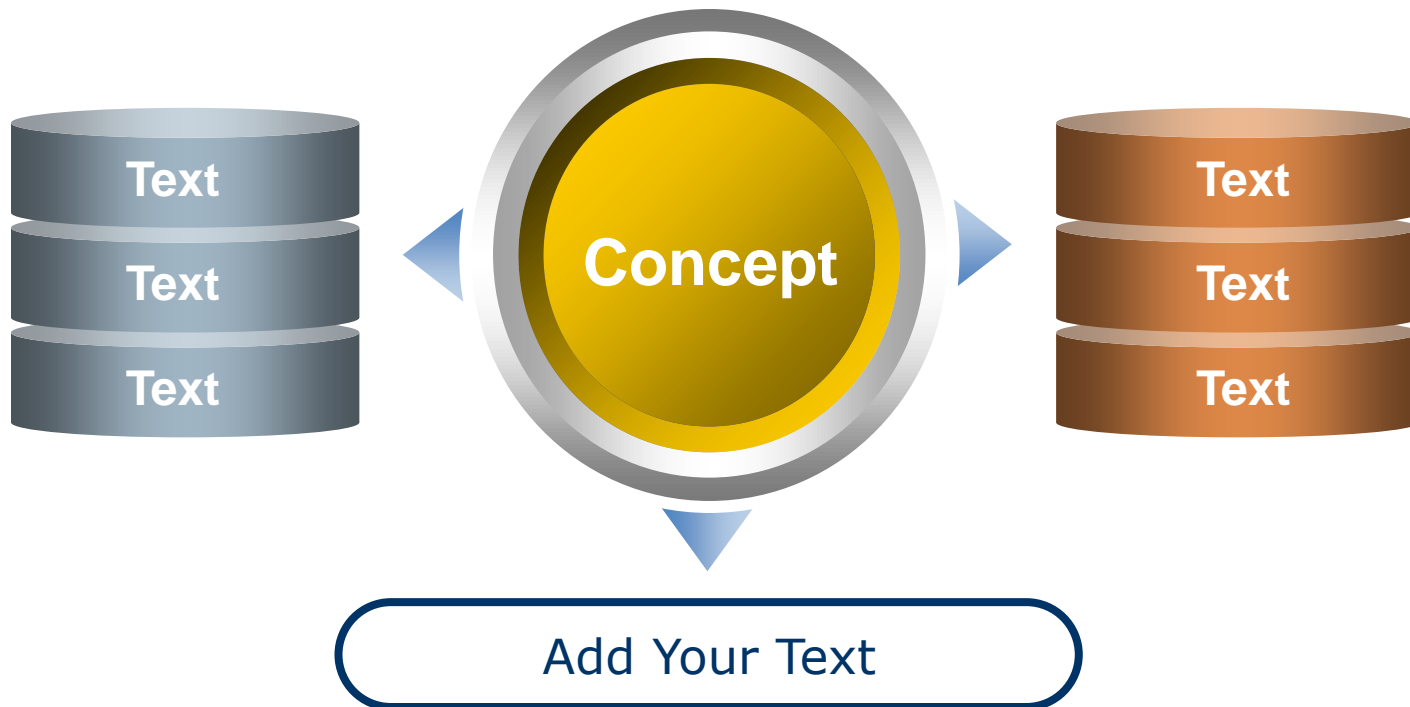

Diagram

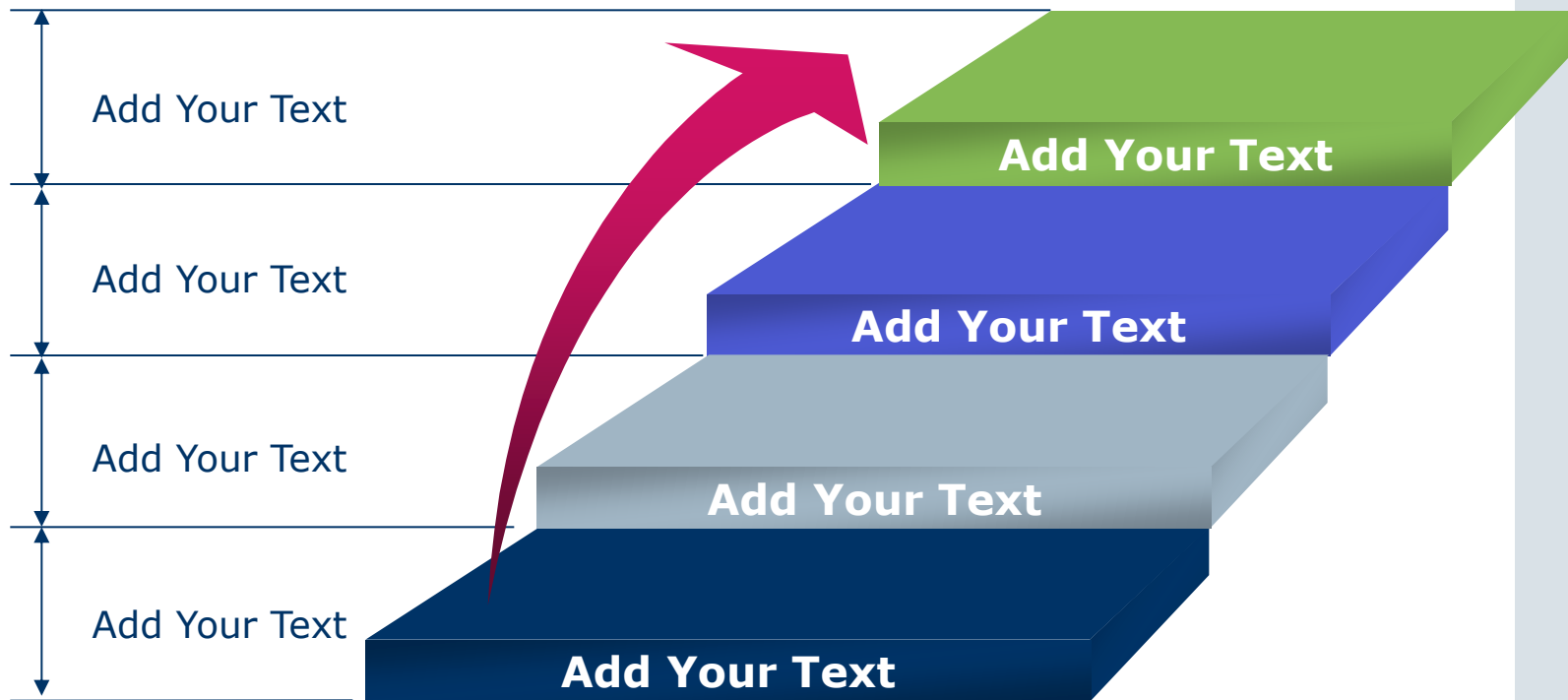

Diagram

Diagram

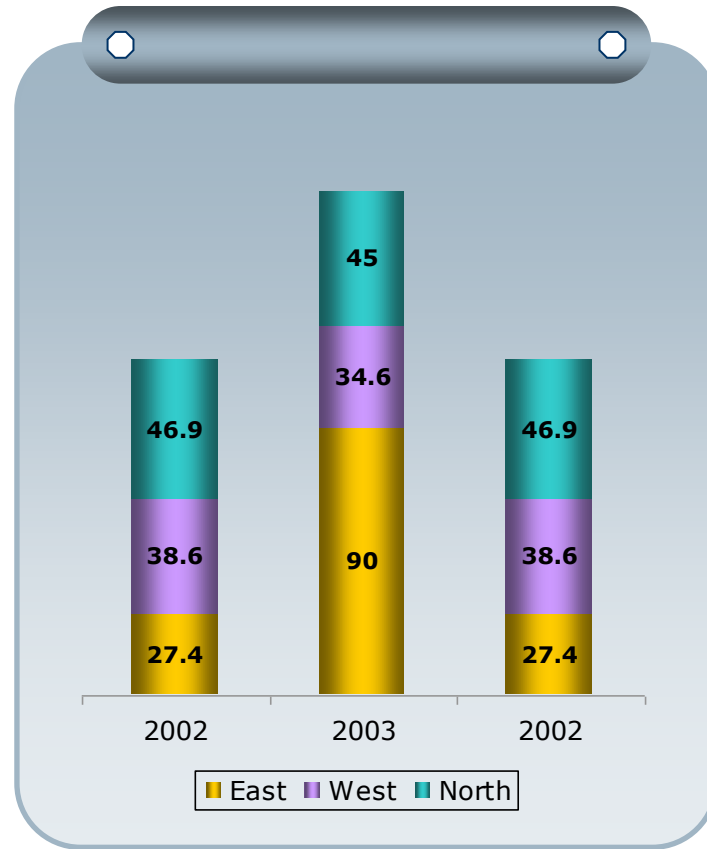
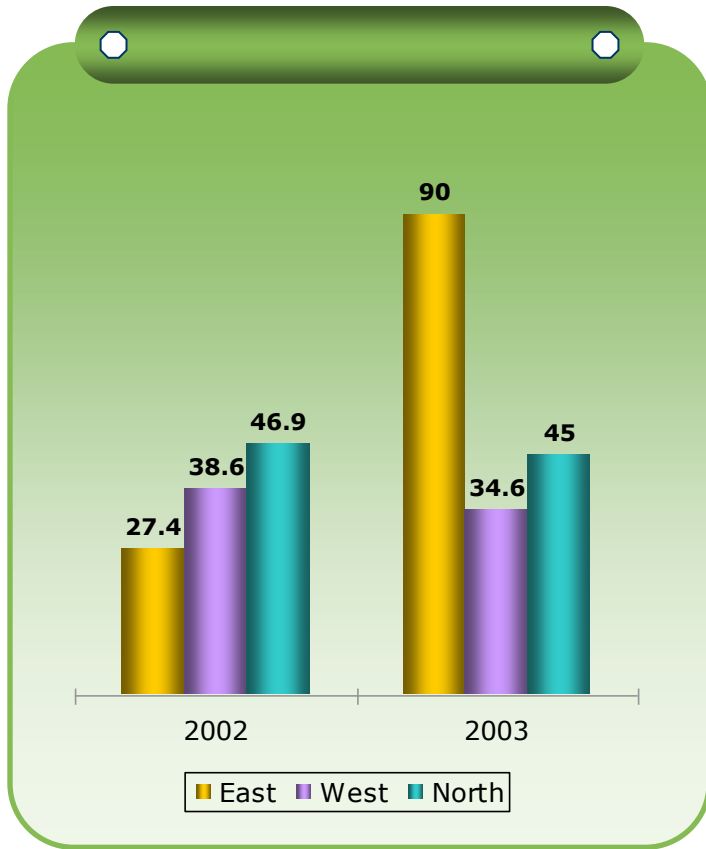
Diagram

2001 → 2002 → 2003 → **2004**

Diagram

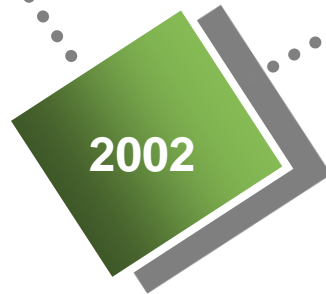

Diagram

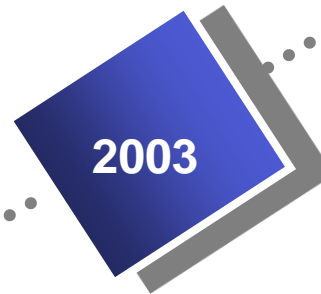
Company History

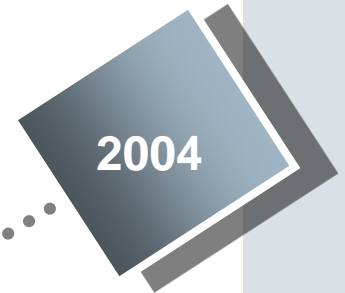
2001.10 Add Your Text
2001.10 Add Your Text
2001.10 Add Your Text

2002.10 Add Your Text
2002.10 Add Your Text
2002.10 Add Your Text

2003.10 Add Your Text
2003.10 Add Your Text
2003.10 Add Your Text

2004.01 Add Your Text
2004.03 Add Your Text
2004.05 Add Your Text

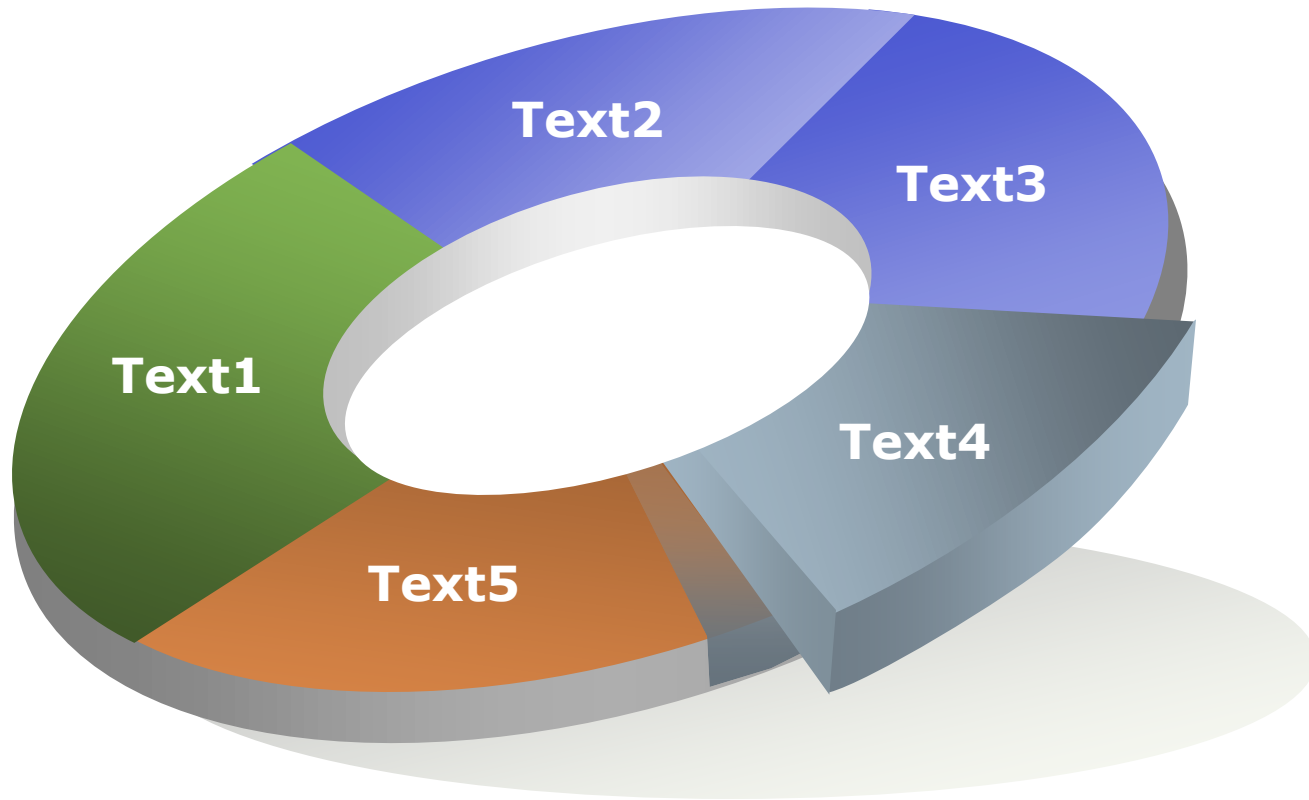
Table

	Title	Title	Title	Title	Title
Title	0	0	0	0	0
Title	0	0	0	0	0
Title	0	0	0	0	0
Title	0	0	0	0	0
Title	0	0	0	0	0
Title	0	X	0	X	0

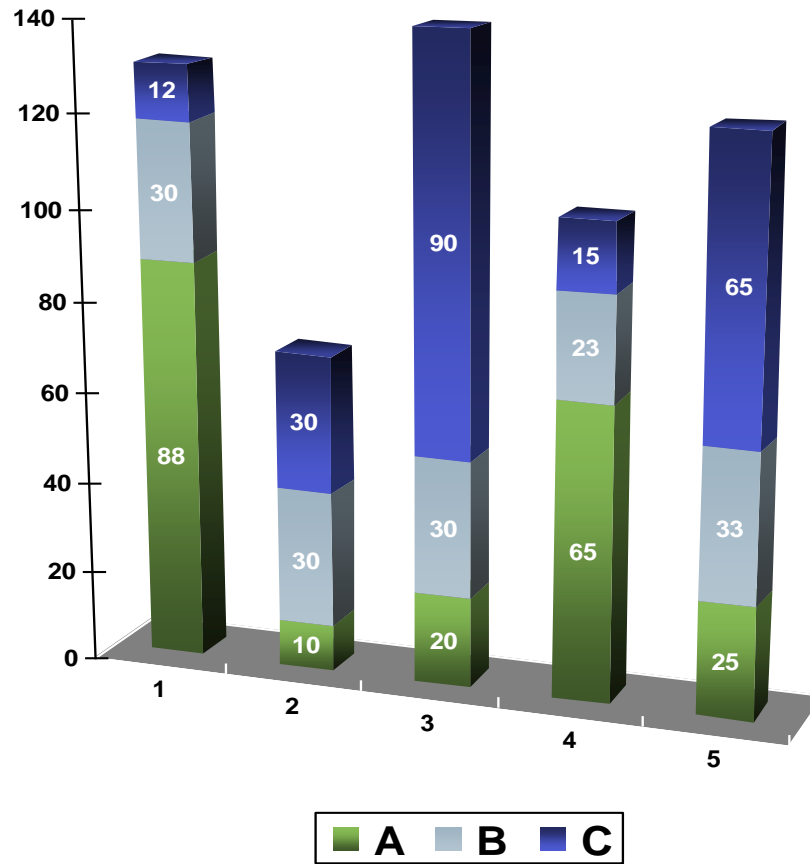

3-D Pie Chart

Diagram

LOGO

Thank You!

